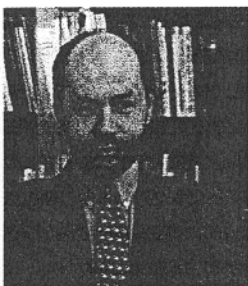

Kdo je vítězem předčasných voleb?

JUDr. JIRÍ PEHE
ředitel politického odboru kanceláře prezidenta republiky

Po předčasných volbách bylo možné slyšet a číst nejrůznější spekulace o tom, kdo že vlastně v předčasných volbách zvítězil. Nejprve byli na vítěze voleb pasováni lidovci, neboť podle názorů některých expertů měli největší koaliční potenciál. Později se „skutečným“ vítězem voleb stala Občanská demokratická strana, neboť se zdálo nad slunce jasné, že Miloš Zeman neuspěje při sestavování vlády. Od podepsání „opoziční smlouvy“ mezi ODS a sociálními demokraty je za vítěze voleb považována nikoliv politická strana, ale jediný muž: Václav Klaus.

ČSSD vlákána do pasti?

Je jím údajně proto, že ČSSD vlákal do smluvní pasti, v níž se ČSSD bude jeden až dva roky marně snažit napravit mnohé z problémů vytvořených ještě Klausovými vládami, aby pak byla v okamžiku, kdy to bude Klausovi vyhovovat, smetena. „Opoziční smlouva“ sice říká, že v případě neshod mezi smluvními partnery nastupuje smírčí komise, ale jazyk smlouvy je tak vágní, že de facto kterákoliv strana může smlouvu vypovědět, až jí přestane vyhovovat.

Argument, že Klaus je vítězem, který bude ochromovat a zároveň kontrolovat vládu ČSSD, a v klidu sbírat body, je, jako všechny předchozí spekulace o skutečném vítězi voleb, pravdivý jen na povrchu. Co když je skutečným vítězem voleb ta strana, kterou skoro nikdo nezmiňuje - tedy ČSSD? A co když ona smluvní past, kterou jí přichystal Václav Klaus, je spíše jenom pastičkou, která nemusí sociálním demokratům dělat velké starosti?

Aby se Klaus totiž stal skutečným vítězem voleb, musel by v určitém okamžiku být schopen nejenom smést vládu ČSSD, ale také se ujmout vládnutí. Je ale něco takového skutečně pravděpodobné?

Kdo by sestavoval novou vládu?

Pokud by totiž jednobarevná vláda Miloše Zemana padla, je docela dobře možné, že bude, bez předčasných voleb, opět vytvořena vláda za účasti sociálních demokratů, ale tentokrát vláda koaliční, v níž mohou být zastoupeny menší strany. Zeman je dostatečně zkušeným taktikem, aby věděl, že musí vztahy s lidovci a Uníí svobody postupně opět začít kultivovat. Politicky si nemůže dovolit nechat vládu ČSSD vystřídat vládou jiné strany či koalice.

V případě, že by současná vláda padla, ODS bude jen těžko sestavovat vládu příští z ně

kolika důvodů. Smlouva, která by jí zajišťovala toleranci ze strany ČSSD, už v takové situaci nebude nejspíše platit. Jak jinak by totiž mohla vláda ČSSD předčasně padnout? Koaliční většinovou vládu ODS jen těžko sestaví, neboť má téměř nulový koaliční potenciál. Vztahy mezi ODS a KDU-ČSL i US jsou dlouhodobě poškozeny do takové míry, že si takovou koalici v podstatě není možné představit.

Obě menší strany si pravděpodobně uvědomují, že zatímco Miloš Zeman se k nim choval při jednáních o sestavení vlády velkoryse a „opoziční smlouva“ s ODS je pro něj jen vynuceným ústupkem, Václav Klaus v podstatě od začátku usiloval o účelové spojení s ČSSD coby vyvrcholení své pomsty za „sarajevský atentát“. Nebylo by tedy ani velkým překvapením, kdyby se KDU-ČSL a US spojily s ČSSD v případě pádu jedno

barevné Zemanovy vlády - už třeba jen proto, aby si s ODS vyrovnaly účty.

Nebezpečí z hlediska změny volebního systému

Václav Klaus a potažmo ODS by se stali skutečnými vítězi voleb teprve v okamžiku, kdyby se ve spolupráci s ČSSD podařilo změnit volební systém tak, aby z něj v příštích volbách těžily jen nejsilnější dvě strany a kdyby se ODS zároveň podařilo prosadit vypsání předčasných voleb. ODS by v takových volbách, po období svízelného vládnutí ČSSD, nejspíše svou „smluvní opozici“ na celé čáře porazila. Pokud nechce ČSSD své vítězství ještě obrátit v porážku, musí tedy být především velmi opatrná na to, zda a jakým způsobem měnit volební systém. □